

20 Tháng 9 2007 - Cập nhật 12h32 GMT

VN sẽ làm gì ở Hội đồng Bảo an?

Chuyến công du New York của Thủ tướng Việt Nam Nguyễn Tấn Dũng để dự phiên họp Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc từ 24.09 này là để vận động để Việt Nam giành được ghế một thành viên không thường trực của Hội đồng Bảo an.

Nếu đạt được mục tiêu này, vị thế chính trị của Việt Nam chắc chắn sẽ lên cao trong nhiệm kỳ 2008-2009 của Hội đồng Bảo an nhưng các thách thức cũng không ít cho hệ thống chính trị trong nước và ngành ngoại giao.

Đó là ý chính trong bài trả lời phỏng vấn BBC Tiếng Việt của Giáo sư Stein Tønnesson, một chuyên gia nghiên cứu về Việt Nam từ Oslo, Na Uy hôm 19.09.2007.

Trước câu hỏi của Nguyễn Giang về cơ hội của Việt Nam được bầu vào làm một trong 10 nước không thường trực, bên cạnh năm thành viên thường trực (Anh, Hoa Kỳ, Nga, Pháp và Trung Quốc) vào kỳ họp 16.10 tới, Giáo sư Tønnesson nói:

GS Stein Tønnesson: Theo những gì tôi được biết cho tới nay thì cơ hội của Việt Nam là rất lớn. Có vẻ như Việt Nam đã có được xác nhận từ đa số các quốc gia Á châu rằng họ muốn Việt Nam vào ghế của châu lục này tại Hội đồng Bảo an trong nhiệm kỳ tới. Hiện vẫn còn sự chống lại của một số nước, ví dụ như Hoa Kỳ, nhưng tôi nghĩ rất có nhiều khả năng là Việt Nam sẽ được chọn. Tôi không dám nói là tôi có thông tin nội bộ gì cả, mà chỉ căn cứ nhận định của mình trên báo chí.

Vậy ta cứ cho là Việt Nam sẽ được chọn, thì các nhà lãnh đạo Việt Nam sẽ có được lợi ích gì?

GS Stein Tønnesson: Điều đầu tiên tôi muốn nói là nó sẽ đem lại một số lợi ích cho nhân dân Việt Nam. Khi VN có một vị thế như vậy, là một thành viên HĐBA cũng có nghĩa là có trách nhiệm phải nâng mình lên bằng các tiêu chuẩn quốc tế. Và điều đó sẽ tăng sức ép từ toàn thế giới lên VN để nước này phát triển, ví dụ như về các tiêu chuẩn nhân quyền. Đó là điều người dân Việt Nam được hưởng. Còn đối với chính quyền VN thì đây sẽ là một thách thức rất lớn (great challenge), vì ghế thành viên HĐBA đem lại một thách thức rằng làm sao họ có đủ năng lực sẵn sàng giải quyết khủng hoảng, và họ phải có quan điểm rõ ràng khi đối mặt với các lựa chọn khó khăn.

Khi bạn ngồi ở HĐBA của LHQ, bạn đại diện cho cả khu vực của mình và có một vị thế sang trọng, thì bạn phải cần một chương trình để thực hiện trong lúc giữ chức. Tôi không biết Bộ Ngoại giao Việt Nam có sẵn sàng cho nhiệm vụ này không. Việt Nam đã không được chuẩn bị tốt lắm để làm thành viên ASEAN năm 1995, và cũng không tốt lắm khi vào APEC năm 1998, nhưng tư cách thành viên các tổ chức đó chắc chắn giúp họ tăng kiến thức và ý thức về các vấn đề quốc tế. Và tôi nghĩ rằng với chuyện vào HĐBA LHQ thì tác động này sẽ còn mạnh hơn.

Nhưng trong một thế giới đang chia phe giữa, một bên là Nga với Trung Quốc, bên kia là Hoa Kỳ với các đồng minh như Anh chẳng hạn, thì Giáo sư có nghĩ rằng giới ngoại giao Việt Nam, và các lãnh đạo Việt Nam trong đảng Cộng sản có thấy đây là nhiệm vụ khó khăn khi phải cân bằng? Họ rất yêu thích cách đi cân bằng nhưng biết đâu lần này không để, vì họ phải chọn vị trí?

GS Stein Tønnesson: Nói đúng ra tôi không là hoàn toàn thích thú về điều đó nhưng tôi nghĩ trong những trường hợp Nga và Trung Quốc chọn vị trí chống lại Phương Tây trong Hội đồng Bảo an thì có nhiều khả năng Việt Nam sẽ vào cùng thế đứng với Nga và Trung Quốc, và đồng ý với các nước này. Việt Nam không muốn làm mất lòng hai nước đó. Điều khó khăn giả thiết là có chính là khi cả Nga và Trung Quốc cùng hướng đến một quyết định không lay chuyển nào đó, và dù Việt Nam không thích cũng sẽ vẫn bị kéo vào phía đồng thuận chung đó. Điều đấy lại có thể tác động không hay đến những mối quan hệ khác của Việt Nam với một nước thứ ba bị thiệt bởi quyết định trên.

Giả sử có chuyện gì đó xảy ra với Iran thì ông có nghĩ rằng Việt Nam sẽ

Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng trong chuyến thăm CHLB Nga 11.09.2007

phải phát biểu, hoặc sẽ chẳng phát biểu gì? Đây là giả thuyết nếu có chuyện trong vòng hai năm tới.

GS Stein Tønnesson: Tôi nghĩ đề tài Iran sẽ khó cho Việt Nam để phát biểu được gì nhiều. Các chiến tuyến đã được định rõ trong chuyện này. Năm nước thành viên thường trực, cùng Đức, EU, Ấn Độ và các quốc gia khác nữa đều biết ai nghĩ gì trong tương quan của họ với nhau. Vì vậy tôi không thấy có vai trò gì nhiều cho Việt Nam trong vụ này. Việt Nam sẽ phải bỏ phiếu mà thôi.

Còn quan hệ với Trung Quốc. Ông có nghĩa một vai trò mới tại Hội đồng Bảo an sẽ giúp Việt Nam cải thiện tình hình an ninh trên biển, vấn đề biên giới với Trung Quốc nếu có xảy ra xung đột dù ở dạng nào?

GS Stein Tønnesson: Tôi nghĩ nếu bạn tưởng tượng ra một khả năng như thế thì chắc chắn đó sẽ là một đe dọa cho Việt Nam khi trở thành thành viên Hội đồng Bảo an. Nhưng tôi không phán đoán rằng sẽ có khó khăn gì ghê gớm giữa Việt Nam và Trung Quốc trong thời gian tới. Trung Quốc đã hành xử chùng mịch trên biển Đông Nam Á hơn so với trong quá khứ. Cơ chế tư vấn giữa Việt Nam và Trung Quốc đã và đang tăng vai trò của nó. Bởi vậy tôi không cho rằng chúng ta sẽ chứng kiến khó khăn lớn giữa hai nước tới đây.

Nếu có chuyện gì mới xảy ra xung quanh đề tài quyền con người thì Việt Nam sẽ hành xử ra sao thưa ông? Lấy ví dụ, nước Na Uy của ông đã làm việc tuyệt vời cho vấn đề Darfur và dùng vị trí thành viên không thường trực tại Hội đồng Bảo an của mình để thúc đẩy ra nhiều giải pháp cho Darfur và các chuyện liên quan đến nhân quyền khác?

GS Stein Tønnesson: Tôi nghĩ đây có thể sẽ là lĩnh vực Việt Nam gặp nhiều vấn đề. Vì như tôi nói, cùng với vị thế lên cao trên trường quốc tế nhờ tư cách thành viên Hội đồng Bảo an LHQ, thì sức ép về các tiêu chuẩn nhân quyền cũng tăng theo. Tôi không rõ các cơ quan lo về chính sách nội vụ của nhà nước Việt Nam như Bộ Công an, và quân đội có chịu nhún mình trước sức ép đó không. Còn Bộ Ngoại giao, cơ quan sẽ ở vào vị thế tế nhị rằng họ phải làm nhiều nữa để cải thiện hình ảnh, uy tín Việt Nam trên thế giới, có thể không có được thế lực cần có ở Hà Nội. Vì vậy, một trong nhiều tác động của tư cách thành viên Hội đồng Bảo an là Bộ Ngoại giao có được lý do mạnh mẽ để tăng ảnh hưởng của mình. Điều xảy ra ở Đại hội Đảng lần vừa qua (04.2006) là Bộ Ngoại giao chẳng được cơm cháo gì (nguyên văn: bad representation) khi tranh vào vị trí lãnh đạo Đảng.

“ Vị thế Việt Nam lên cao trên trường quốc tế nhờ tư cách thành viên Hội đồng Bảo an LHQ, thì sức ép về các tiêu chuẩn nhân quyền cũng tăng theo ”

GS Stein Tønnesson

Nhưng nay một Phó Thủ tướng là Bộ trưởng Ngoại giao rồi chứ. Thế nhưng như ông nói, ngành ngoại giao Việt Nam không được chuẩn bị tốt để đóng vai trò quan trọng mới này?

GS Stein Tønnesson: Không, hoàn toàn không. Ngành này không có bao nhiêu ảnh hưởng đối với các chính sách nội bộ. Và các chính sách nội bộ của Việt Nam sẽ được soi trên bình diện quốc tế một khi Việt Nam vào HĐBA. Chuyện đối nội tác động đến đối ngoại đã xảy ra nhưng sẽ còn tăng nữa.

Ông nói việc trình làng ra thế giới ở mức độ cao hơn trong vai trò mới sẽ giúp người dân Việt Nam cải thiện vị thế của họ? Nói thế có vẻ hơi mơ hồ.

GS Stein Tønnesson: Đây là hy vọng của tôi. Hy vọng thực lòng của tôi là Việt Nam, vì đã trải qua những điều khủng khiếp của chiến tranh, sẽ xây dựng một nghị trình hòa bình (peace agenda) trong các vấn đề quốc tế. Đây là chỗ Việt Nam có thể thiết lập một số nguyên tắc đạo đức, vì chính Việt Nam đã chịu nhiều đau thương chiến tranh. Đây là một khả năng cho Việt Nam thúc đẩy để có vai về quốc tế tốt hơn.

Ông nghĩ đây chính là một ưu thế?

GS Stein Tønnesson: Nó chắc chắn sẽ là một ưu thế nếu được tận dụng. Sau đó thì tất nhiên là cần phải nghiên cứu về hòa bình, và phải thảo luận chính trị cả về đối nội và đối ngoại với một nghị trình hòa bình. Thực ra chưa thấy có gì như thế diễn ra ở Việt Nam cả, nhưng nó có thể xảy ra nếu Việt Nam cần một cách thức để trình bày, giới thiệu một vị thế, hình ảnh mới, khi đã ngồi vào một vị trí tầm thế giới.

Nhưng ai trong hệ thống muốn vai trò này? Biết đâu đây là vai trò quá sức họ? Vì sao họ muốn và ghé thành viên Hội đồng Bảo an có đem lại lợi ích gì về mặt thương mại cho Việt Nam không?

GS Stein Tønnesson: Tôi hy vọng rằng sẽ có một thế hệ những trí thức trẻ. Ví dụ họ có thể là những người từng học trường của đảng nhưng được đào tạo tốt, hay các nhà lý luận, tư tưởng, triết gia, nhà văn. Nếu họ có thể đóng góp cho một nghị trình trí thức như thế, thì nó sẽ làm

sáng sửa hẳn thứ ý thức hệ bị xơ cứng mà bạn thấy ở Việt Nam ngày hôm nay.

Vậy GS nghĩ rằng các trí thức Việt Nam có thể đóng góp cho nhà nước để thực hiện vai trò quốc tế?

GS Stein Tønnesson: Nếu có một sự tương tác giữa những trí thức bên phía tư duy tự do hơn, cởi mở hơn và các trí thức đang hoạt động cạnh chính quyền, và có thêm các tiếng nói độc lập trong Quốc hội, nơi người ta có thể thảo luận về chính những bất ổn nội bộ gần đây như các vụ khiếu kiện chống lại quan chức lạm quyền... Nếu tất cả cùng hoạt động để tạo một nghị trình vì mục tiêu xây dựng xã hội bền vững, hòa bình cho cả trong và ngoài nước, thì đó sẽ là một nghị trình rất mới mẻ, sáng sửa, có thể giúp Việt Nam tránh được cuộc xung đột một mất một còn giữa những người bảo vệ chế độ và những người đối kháng.

LHQ sẽ phải bàn tới tình hình Miền Điện, nơi đang có biểu tình chống chính phủ

Nhưng tôi không nhìn thấy lợi ích trực tiếp gì về kinh tế cho Việt Nam ở đây.

GS Stein Tønnesson: Anh muốn nói về lợi ích kinh tế đến từ tư cách thành viên của HĐBA? Không có đâu. Đây là một vị trí đầy danh dự, nó cho nước thành viên một số quyền lực nhưng cũng đem lại nhiều rủi ro và tăng các thách thức. Người ta không được hưởng lợi ích kinh tế gì mấy, trừ khi bạn nhắm đến việc tạo ra một mạng lưới quan hệ có thể dùng cho mục tiêu kinh tế, nhưng đó không phải là bản chất của việc trở thành một thành viên của Hội đồng Bảo an LHQ.